

JAKUB WEGLORZ

Uniwersytet Wrocławski

WPROWADZENIE

Rozważania nad dawną zdrowotnością w ostatnich dekadach w coraz większym stopniu stają się próbą uchwycenia biologicznego wymiaru egzystencji człowieka w jego totalnym ujęciu. Trend ten nie jest nowy, badania wychodzące poza tradycyjną historiografię (poświęconą w przeważającej mierze historii zawodu lekarskiego i sztuki leczenia oraz zmian koncepcji patogenezy i występowania chorób) da się zauważyć już od połowy XX wieku. Rozszerzenie podejścia do kwestii zdrowotności jest naturalną konsekwencją prądów występujących w całej dwudziestowiecznej historiografii. W takim ujęciu człowiek jest postrzegany jako istota podlegająca wpływom otoczenia, które opisywać można na bardzo wielu płaszczyznach. Współczesne analizy poświęcone dawnej zdrowotności odwołują się do zróżnicowanych źródeł i łączą podejście badawcze wielu dyscyplin, sięgając po metody poznawcze także spoza zakresu tych typowo historycznych.

Niniejszy dział „Historyki” jest inspirowany tego rodzaju badaniami i stanowi próbę przedstawienia szerokich możliwości podejmowania dociekań nad zagadnieniami zdrowia i choroby w przeszłości. Z jednej strony są to prace mocno nakierowane na refleksję metodologiczną i źródłoznawczą, z drugiej artykuły ukazujące w praktyce potencjał wykorzystania nowych źródeł i łączenia rzadziej używanych w tej dziedzinie metod badawczych. Wspólnym mianownikiem wysiłków Autorów jest staranie o ukazanie historii zdrowotności jako nadal otwartego pola badawczego, na którym wykorzystanie obiecujących metod i sięganie po niekonwencjonalne koncepcje otwiera znaczne możliwości. Co istotne, prowadzone dociekania nie tylko stanowią krok w stronę lepszego zobrazowania biologicznego wymiaru egzystencji człowieka, który stanowi istotny element „właściwej każdej epoki historycznej i każdemu kręgowi kulturowemu ‘wizji świata i człowieka’”¹. Mają na celu także rozszerzenie

¹ J. Jeszke, *Koncepcje choroby w historycznych strukturach narracyjnych*, „Historyka” 48, 2018, s. 9.

sposobu postrzegania człowieka w jego biologicznej egzystencji przez wprowadzenie nowych pytań i nowych płaszczyzn badawczych, a przede wszystkim przez łączenie źródeł i metod stosowanych w innych dziedzinach badań nad przeszłością. Takie rozszerzenie służyłoby zarówno historykom zdrowotności, wzbogaconym o nowe spojrzenia, ale mogłoby stanowić także pomoc i cenną informację dla badaczy innych dyscyplin. Przytaczając znów jednego z Autorów, można skonstatować: „prezentowane powyżej podejście znacząco poszerza spektrum prac naukowych, które możemy określić jako dotyczące standardu życia czy zdrowia przeszłych populacji. Możliwości i funkcjonowań populacji dotyczą bowiem nie tylko prace z zakresu historii zdrowia publicznego i historii medycyny, ale również po części te z dziedziny historii społecznej i gospodarczej, a także demografii historycznej czy auksologii historycznej”².

Nie chodzi tu bynajmniej o odrzucenie dotychczasowych prac z zakresu historii zdrowia i choroby ani pretendowanie do sięgania po palmę pierwszeństwa na swym polu — Autorzy dalecy są od tego rodzaju buńczucznych deklaracji. Podobne opracowania powstawały już w Polsce, wydaje się jednak, że w ogólnym nurcie badań nad dawną zdrowotnością stanowią nadal zbyt mały odsetek. Nie obiecujemy też rewolucyjnej zmiany w zakresie możliwości poznawczych. Istotą pozostaje mozolna praca z materiałem źródłowym, na który próbujemy spojrzeć pod nieco innym kątem. Być może tego rodzaju zbiory, jak prezentowany właśnie Państwu dział „Historyki”, przyczynią się do spopularyzowania metod nowoczesnej historiografii w dociekaniach dotyczących zdrowia i choroby w przeszłości.

Zapraszamy do lektury!

² B. Ogórek, *Wybrane miary zdrowia przeszłych populacji jako element badań nad biologicznym standardem życia*, „Historyka” 48, 2018, s. 33.